

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

procházel jsem amsterodamské Rijksmuseum. Zázračné sedmnácté století. Malý národ, obyvatelů Nizozemska je jen o málo více, než jich mělo Československo, vyprodukoval záplavu skvělých malířů (jen namátkou – Rembrandt, Rubens, Frans Hals, Vermeer...), zakládal kolonie od Ameriky (New York se původně jmenoval Nieuw Amsterdam) po Indonézii, byl obchodní a vojenskou velmocí, nábožensky tolerantní v době třicetileté války, přál vědě i inovativní škole – Komenský zde žil a zemřel ... Výboj energie, která se střádala nejméně dvě století. Nizozemí je úspěšným státem, ale nikdy předtím ani po tom nedosáhlo Holandsko takové výjimečnosti na mapě světa. Rozbuškou bylo osvobození od španělské nadvlády, byť za cenu osm desetiletí trvající série válek.

Japonsko se uzavřelo světu v polovině sedmnáctého století, dvěstěpadesát let žádný Japonec necestoval do ciziny a žádný cizinec nesměl vstoupit na půdu Japonska – pod hrozbou trestu smrti. V roce 1853 válečné lodě – dva parníky a dvě plachetnice – zakotvily v tokijské zátce a komodor Perry jménem vlády USA žádal otevření Japonska světu. Pro odpověď si připlulo o rok později vá-

lečných lodí deset. Japonsko, které v izolaci prosperovalo, ale nerozvíjelo se, nemělo válečné námořnictvo, nemohlo vzdorovat a otevřelo se. Následovaly prudké a významné reformy, změnil se i stát – konec vlády šógunů, obnova moci císaře – z Japonska se během několika desetiletí stala velmoc a jedna z nejrozvinutějších zemí světa.

Zda jsme svobodni anebo ne, ovlivňuje naše životy.

Na vojnu v Pardubicích jsem nastoupil jako zřejmě jediný atestovaný neurolog v základní službě. Tak dlouho jsem se snažil o modrou knížku, až jsem narukoval ve dvacetiosmi. Předtím jsem se trochu věnoval manuální medicíně. Tvrdé techniky, spolu s relativně pokročilým věkem, mi sjednaly respekt u důstojníků a volnost, kterou jsem využíval k návštěvám Divadelní kavárny. Scházel se tam místní kulturně orientovaný underground. Moje krátké vlasy tolerovali díky uniformě, oni nosili vlasy na ramena, džíny, vousy. Četli knihy z antikvariátu, díky nim jsem třeba objevil Marqueze, psali samizdatový literární časopis, v předměstském sále inscenovali divadelní hru, která by tehdy jistě neprošla cenzurou, malovali, psali básně... Žili na okraji většinové společnosti,

oficiální politiku odmítali ve všech jejích podobách, volit nechodili, nastěhovali se do chátrajících domů v historickém centru, žili skromně, vydělávali málo, dohadovali se, kdo je mezi nimi fízl. Vrátil jsem se do Pardubic v polovině devadesátých let a zavolal na číslo, které mi z těch dob zbylo. Dali jsme si sraz v hospodě, přišlo jich asi dvanáct – poslanec parlamentu, vydavatel luxusního magazínu, místopředseda vládní strany, majitelka literární kavárny, nakladatel, poradce PR... Realizovali potenciál, který se za normalizace ani nedal vytušit. Oni se nezměnili, změnila se doba. Podobně jako v Holandsku století sedmnáctého a v Japonsku ve století devatenáctém, otevření se světu, uvolnění, svoboda (také blahobyť) rozbily hráze a umožnily nečekaný rozvoj.

Mé editoriały jsou programově apolitické. Myslím si však, že stojí za to uvědomit si, že přes všechno to, co se nám nelíbí, co nás pobuřuje, žijeme v nejlepších dobách naší historie. Protože jsme svobodní.

Na Vaše příspěvky se i s redakční radou těší

*prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc., FCMA, FANA
předseda redakční rady*